

**ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH ĐỒNG THÁP
TRƯỜNG CAO ĐẲNG CỘNG ĐỒNG ĐỒNG THÁP**

GIÁO TRÌNH

**MÔN HỌC: CHĂN NUÔI GIA CẦM
NGÀNH, NGHỀ: CHĂN NUÔI
TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG**

*(Ban hành kèm theo Quyết định Số: /QĐ-CD-ĐT ngày... tháng... năm
2017 của Hiệu trưởng Trường Cao đẳng Cộng đồng Đồng Tháp)*

Đồng Tháp, năm 2021

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Đây là giáo trình nội bộ của Trường Cao đẳng Cộng Đồng Đồng Tháp nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo. Nội dung của giáo trình đã được xây dựng trên cơ sở thừa kế những nội dung bài giảng đang giảng dạy ở nhà trường, kết hợp với những nội dung mới nhằm đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo phục vụ cho đội ngũ giáo viên và học sinh – sinh viên trong nhà trường.

Mọi mục đích lệch lạc hoặc sử dụng với ý đồ kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

Tailieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Để bổ sung nguồn tài liệu bài giảng phục vụ cho sinh viên và học viên. Trên cơ sở chương trình khung của Bộ Lao Động Thương Binh và Xã Hội đã ban hành và những kinh nghiệm đã rút ra từ thực tế đào tạo. Trường Cao Đẳng Cộng Đồng Đồng Tháp tổ chức biên soạn chương trình, giáo trình một cách khoa học, hệ thống và cập nhật những kiến thức thực tiễn phù với đối tượng học sinh, sinh viên cao đẳng nghề.

Bộ giáo trình này là tài liệu giảng dạy và học tập các lớp cao đẳng liên quan ngành nghề Chăn nuôi – Thú y. Đồng thời là tài liệu tham khảo hữu ích cho các bạn đọc quan tâm đến nghề chăn nuôi thú y.

Nội dung giáo trình gồm 8 Chương

Chương 1: Giới thiệu về ngành chăn nuôi gia cầm

Chương 2: Đặc điểm sinh học và sức sản xuất gia cầm

Chương 3: Các giống gia cầm phổ biến hiện nay

Chương 4: Thức ăn dinh dưỡng chăn nuôi gia cầm

Chương 5: Chuồng trại trong chăn nuôi gia cầm

Chương 6: Kỹ thuật chăn nuôi gia cầm

Chương 7: Kỹ thuật ấp trứng gia cầm

Chương 8: Quy trình phòng bệnh và chăn nuôi an toàn sinh học

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn những tác giả (phần tài liệu tham khảo) đã có những công trình nghiên cứu, biên soạn những giáo trình, sách, bài báo và tài liệu quý giá về lĩnh vực sinh vật học.

Cảm ơn Sở Lao Động Thương Binh và Xã Hội, Trường CĐCD Đồng Tháp cùng khoa Nông Nghiệp Thủy Sản, Bộ môn CNTY đã hướng dẫn, giúp đỡ để chúng tôi hoàn thành nhiệm vụ.

Đồng Tháp, ngày.....tháng ... năm 2017

Chủ biên

Nguyễn Thị Mỹ Linh

MỤC LỤC

Contents

LỜI GIỚI THIỆU	ii
CHƯƠNG 1	1
GIỚI THIỆU NGÀNH CHĂN NUÔI GIA CẦM.....	1
1. Tình hình chăn nuôi gia cầm ở Việt Nam và thế giới.....	1
1.1. Tình hình chăn nuôi gia cầm trên thế giới	1
1.2. Tình hình chăn nuôi gia cầm ở Việt Nam	2
2. Những thuận lợi và khó khăn của ngành CNGC	3
2.1. Thuận lợi của ngành chăn nuôi gia cầm hiện nay	3
2.2. Khó khăn của ngành chăn nuôi gia cầm hiện nay	4
3. Các phương thức chăn nuôi gia cầm tại Việt Nam	5
3.1. Nuôi chăn thả	5
3.2. Nuôi bán thâm canh (bán chăn thả)	5
3.3. Nuôi thâm canh (nuôi nhốt hoàn toàn).....	6
CHƯƠNG 2	7
ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC VÀ SỨC SẢN XUẤT CỦA GIA CẦM.....	7
1. Đặc điểm sinh học gia cầm	7
1.1. Đặc trưng về ngoại hình bên ngoài	7
1.2. Cấu tạo bên trong cơ thể	9
2. Sức sản xuất của gia cầm	14
2.1. Sức sản xuất trứng.....	14
2.2. Sức sản xuất thịt	18
2.3. Sức sinh sản.....	20
3. Thực hành: Đánh giá sức sản xuất của gia cầm.....	22
CHƯƠNG 3	28
CÁC GIỐNG GIA CẦM PHỔ BIẾN HIỆN NAY.....	28
1. Các giống gà phổ biến hiện nay	28
1.1. Các giống gà hướng trứng.....	28
1.2. Các giống gà hướng thịt.....	29
2. Các giống gà khác	33
3. Các giống vịt, ngan, ngỗng (thủy cầm).....	34
3.1. Các giống vịt trong nước.....	34

3.3. Các giống ngan.....	36
3.4. Các giống ngỗng.....	37
4. Thực hành: Khảo sát đặc điểm giống.....	38
CHƯƠNG 4	42
THỨC ĂN DINH DƯỠNG CHĂN NUÔI GIA CẦM.....	42
1. Vai trò của các chất dinh dưỡng đối với gia cầm.....	42
1.1. Carbohydrate	42
1.2. Chất béo.....	42
1.3. Protein	44
1.4. Vitamin.....	45
1.5. Chất khoáng.....	51
1.6. Nước	52
2. Nhu cầu các chất dinh dưỡng đối với cơ thể gia cầm	53
2.1. Nhu cầu năng lượng	53
2.2. Nhu cầu protein	54
2.3. Nhu cầu vitamin và muối khoáng	56
3. Một số nguyên liệu chính dùng trong thức ăn của gia cầm	57
3.2. Thức ăn giàu protein	58
3.3. Thức ăn có nhiều khoáng	60
3.4. Thức ăn chứa vitamin.....	61
3.5. Các chất cộng thêm	61
4. Thực hành: Phối hợp khẩu phần thức ăn cho gà công nghiệp	63
CHƯƠNG 5	69
CHUỒNG TRẠI TRONG CHĂN NUÔI GIA CẦM.....	69
1. Các dụng cụ thiết yếu trong chăn nuôi gia cầm	69
1.1. Dụng cụ, thiết bị dùng cho gà con	69
1.2. Dụng cụ, thiết bị dùng cho gà đẻ	73
2. Một số yêu cầu chính trong quy hoạch - xây dựng trại chăn nuôi.....	76
2.1. Chọn địa điểm xây dựng trại chăn nuôi	76
2.2. Chọn kiểu chuồng nuôi	77
2.3. Chọn vật liệu xây dựng chuồng	80
3. Thực hành: Khảo sát mô hình xây dựng chuồng trại nuôi gà	80
CHƯƠNG 6	81
KỸ THUẬT CHĂN NUÔI GIA CẦM	81

1. Kỹ thuật chăn nuôi gà thịt	81
1.1. Chọn giống gà	81
1.2. Chăm sóc, nuôi dưỡng gà thịt	82
2. Kỹ thuật nuôi dưỡng gà dò, hậu bị.....	87
3. Kỹ thuật nuôi gà sinh sản giống.....	88
3.1. Kỹ thuật nuôi dưỡng gà đẻ (gà sinh sản)	88
3.2. Kỹ thuật nuôi gà giống trứng - bố mẹ và thương phẩm.....	92
4. Kỹ thuật chăn nuôi vịt.....	95
4.1. Kỹ thuật nuôi vịt thâm canh.....	95
4.2. Kỹ thuật nuôi vịt thịt chạy đồng.....	97
4.3. Kỹ thuật nuôi vịt đẻ chạy đồng	99
5. Kỹ thuật nuôi các gia cầm khác	104
5.1. Kỹ thuật nuôi dưỡng ngan.....	104
5.2. Kỹ thuật nuôi dưỡng ngỗng	105
5.3. Kỹ thuật nuôi dưỡng bồ câu.....	106
5.4. Kỹ thuật nuôi dưỡng chim cút (nuôi cút).....	108
6. Thực hành: Khảo sát thực tế chăn nuôi gia cầm	110
CHƯƠNG 7	111
KỸ THUẬT ÁP TRỨNG GIA CẦM.....	111
1. Cơ sở sinh học của áp trứng.....	111
1.1. Quá trình thụ tinh và sự phát triển của phôi trong thời gian	111
1.2. Sự phát triển của phôi gà trong thời gian ấp	112
2. Chế độ ấp và ảnh hưởng của các yếu tố trong máy ấp ảnh đợ phát.....	114
2.1. Điều kiện cần thiết cho sự phát triển của phôi gia cầm	114
2.2. Quá trình phát triển phôi gia cầm trong quá trình ấp trứng	115
3. Kỹ thuật ấp trứng gia cầm	117
3.1. Ấp trứng tự nhiên	117
3.2. Ấp trứng nhân tạo.....	118
3.3. Quy trình ấp trứng bằng máy ấp công nghiệp.....	119
3.4. Kiểm tra sinh học trứng ấp.....	120
3.5. Một số bệnh lý thường gặp khi ấp trứng bằng máy	121
4. Thực hành: Kỹ thuật ấp trứng của các giống gia cầm	122
CHƯƠNG 8	124
QUY TRÌNH PHÒNG BỆNH VÀ CHĂN NUÔI AN TOÀN SINH HỌC....	124

1. Quy trình phòng bệnh gia cầm.....	124
1.1. Công tác vệ sinh.....	124
1.2. Vệ sinh con giống.....	124
1.3 Vệ sinh môi trường.....	124
1.4. Vệ sinh chuồng trại và dụng cụ chăn nuôi.....	125
1.5. Vệ sinh thức ăn.....	125
1.6. Vệ sinh nước uống	125
2. Chăn nuôi gà hữu cơ	126
2.1. Chăn nuôi hữu cơ là gì?	126
2.2. Đặc điểm cơ bản trong chăn nuôi gà hữu cơ.....	126
3. Chăn nuôi gia cầm theo hướng an toàn sinh học	127
4. Hệ thống xử lý chất thải trong chăn nuôi.....	133
4.1. Các biện pháp quản lý chất thải chăn nuôi.....	133
4.2. Bố trí xử lý chất thải.....	134
4.3. Xử lý phân gà bằng hố ủ phân	134
4.4. Xử lý bằng bể biogas.....	135
4.5. Xử lý chất thải lỏng.....	136
4.6. Xử lý xác gà chết.....	136
5. Thảo luận: Công tác vệ sinh chuồng trại.....	137
TÀI LIỆU THAM KHẢO	141

GIÁO TRÌNH MÔN HỌC

Tên Môn học: Chăn nuôi gia cầm

Mã Môn học: CNN542

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của Môn học

- Vị trí: là môn chuyên ngành được bố trí học sau các môn đại cương và cơ sở: giống gia súc, sinh lý gia súc, cơ thể học gia súc, dinh dưỡng và thức ăn.
- Tính chất: là Môn học chuyên ngành bắt buộc của sinh viên ngành Cao đẳng Chăn nuôi, Môn học này giúp sinh viên hiểu rõ về các phương thức, kỹ thuật chăn nuôi gia cầm.
- Ý nghĩa và vai trò của môn học: Giáo trình rất có ý nghĩa trong giảng dạy và học tập. Cung cấp cho sinh viên những kiến thức về đặc điểm giống, kỹ thuật chăm sóc nuôi dưỡng gia cầm, góp phần quan trọng trong chương trình ngành nghề đào tạo.

Mục tiêu Môn học:

- Về kiến thức:
 - + Sinh viên nắm được kiến thức cơ bản về đặc tính sinh học, sinh trưởng, sinh sản của các giống gia cầm.
 - + Nhu cầu dinh dưỡng của từng loại gia cầm theo từng giai đoạn nuôi, các loại thức ăn và phối hợp khẩu phần thức ăn cho gia cầm
 - + Kỹ thuật nuôi các loại gia cầm, kỹ thuật ấp trứng nhân tạo
 - + Hệ thống chăn nuôi an toàn sinh học và chăn nuôi hữu cơ
 - + Nắm vững quy trình phòng bệnh và điều trị 1 số bệnh thường gặp trên gia cầm
 - + Xử lý chất thải môi trường chăn nuôi gia cầm
- Về kỹ năng:
 - + Nhận biết chọn lọc con giống gia cầm tốt thích nghi với từng điều kiện nuôi.
 - + Kỹ thuật chăm sóc nuôi dưỡng từng loại gia cầm
 - + Có khả năng quản lý, tổ chức sản xuất, và nghiên cứu về chăn nuôi gia cầm
 - + Xử lý tình huống về an toàn phòng bệnh trên gia cầm và hệ thống xử lý chất thải gia cầm
- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm: Sau khi học xong học phần này, sinh viên yêu thích và muốn tìm hiểu kiến thức về chăn nuôi gia cầm và biết cách lập kế hoạch quản lý chăm sóc một trại chăn nuôi gia cầm

Nội dung Môn học:

Số TT	Tên bài, mục	Thời gian (giờ)			
		Tổng số	Lý thuyết	Thực hành, thí nghiệm, thảo luận, bài tập	Kiểm tra (định kỳ)/Ôn thi, thi kết thúc Môn học
1	Chương 1: Giới thiệu ngành chăn nuôi gia cầm	1	1		
1	Chương 2: Đặc điểm sinh học và sức sản xuất của gia cầm	8	4	4	
2	Chương 3: Các giống gia cầm phổ biến hiện nay	8	4	4	
3	Chương 4: Thức ăn dinh dưỡng chăn nuôi gia cầm	8	4	4	
4	Chương 5: Chuồng trại trong chăn nuôi gia cầm	8	4	4	
5	Chương 6: Kỹ thuật chăn nuôi	11	6	4	1
7	Chương 7: Kỹ thuật ấp trứng gia cầm	8	4	4	
8	Chương 8: Quy trình phòng bệnh và chăn nuôi an toàn sinh học	6	2	4	
	Ôn thi	1			1
	Thi kết thúc Môn học	1			1
	Cộng	60	29	28	3

CHƯƠNG 1

GIỚI THIỆU NGÀNH CHĂN NUÔI GIA CẦM

MH19-01

Giới thiệu: Khoa học về chăn nuôi gia cầm và ngành chăn nuôi gia cầm hiện nay đã phát triển ở mức độ cao và trở thành chăn nuôi gia cầm công nghiệp. Ngày nay chăn nuôi gia cầm công nghiệp với các đặc trưng là: Quy mô lớn, sản phẩm tiêu chuẩn hoá, sản xuất theo quy trình công nghệ cao, sản phẩm mang tính hàng hoá...và chăn nuôi gia cầm cũng đạt được những thành tựu đáng kể.

Mục tiêu:

- Kiến thức: Trình bày được những thành tựu và định hướng phát triển ngành chăn nuôi gia cầm
- Kỹ năng: Có kỹ năng trong việc đánh giá tình hình chăn nuôi hiện tại
- Năng lực tự chủ và trách nhiệm: Có ý thức về lợi ích của việc học tập, từ đó có thái độ học tập đúng đắn; ý thức tự học hỏi nâng cao trình độ.

Nội dung Chương:

1. Tình hình chăn nuôi gia cầm ở Việt Nam và thế giới

1.1. Tình hình chăn nuôi gia cầm trên thế giới

Ngành chăn nuôi gia cầm đã tiếp cận một số công nghệ tiên tiến của thế giới về giống, thức ăn, thuốc thú y và quy trình chăm sóc nuôi dưỡng. Trên thế giới đã phát triển mạnh về cả số lượng và chất lượng. Các tiến bộ khoa học kỹ thuật được nghiên cứu và ứng dụng một cách rộng rãi, nhanh chóng trong chăn nuôi gia cầm. Các phương thức chăn nuôi gia cầm cũng thay đổi, từ phương thức chăn nuôi nông nghiệp chuyển sang phương thức chăn nuôi theo qui mô công nghiệp với số lượng lớn, quản lý chặt chẽ và chăm sóc tốt.

Sự tăng sản xuất trứng gia cầm trên thế giới chủ yếu là tăng sản lượng trứng trung bình của một gia cầm mái. Trung bình ở Hà Lan, Mỹ, Nhật, sản lượng trứng trung bình của một gà mái là 250- 280, hoặc 300, trên 300 quả mỗi năm. Triển vọng là sản lượng trứng nhận được từ một gà mái đẻ/ năm sẽ đạt đến 300 quả trên phạm vi toàn thế giới.

Dự báo trong những năm tới, sản xuất trứng tăng lên ở nhiều vùng, nhiều khu vực trên thế giới, đặc biệt tăng nhanh ở các nước có nền công nghiệp phát triển, ở các nước có mật độ dân số cao và một số nước Châu Á.